Gemeente Leusden

MEMO

Aan	**:**	De leden van raad van de gemeente Leusden
Cc	**:**	
Van	**:**	Het college van de gemeente Leusden
Datum	**:**	15 oktober 2019
Betreft	**:**	Financiële achtergrond afvalbegroting

Geachte leden van de raad,

Veel informatie over afval
Vanaf eind september jl. is u een aantal voorstellen aangeboden aangaande de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Vanaf begin deze maand wordt daar via sociale en gedrukte media aandacht voor gevraagd, met name de ongunstige financiële situatie. In deze memo wil het college u graag helder maken wat de samenhang is in de diverse (financiële) processen op het gebied van afval.

Op 17 oktober is er de informatieronde en op 7 november de besluitvorming in uw raad over de volgende afval gerelateerde onderwerpen:

- De resultaten van de Tussentijdse evaluatie Grondstoffenplan 2016-2020;
- De Programmabegroting 2020-2023, met aandacht voor Paragraaf A Lokale heffingen, Afvalstoffenheffing;
- AVU begrotingswijzigingen 2019.2 en 2020.1.

Aansluitend bieden wij u begin november nog de Najaarsnota 2019 aan, ter besluitvorming in uw raadsvergadering van 12 december as. Ook in de Najaarsnota 2019 is er aandacht voor de afvalstoffenbegroting. Het college behandelt de Najaarsnota 2019 op 29 oktober as.

Met deze memo willen we u, vooruitlopend op de aanbieding van de najaarsnota 2019, alvast op hoofdlijnen informeren over de verwachte realisatie afvalbegroting 2019. Deze informatie zou u anders hebben bereikt in de periode tussen de bespreking van de Tussentijdse evaluatie Grondstoffenplan 2016-2020 en de besluitvorming hierover. Daarbij hebben wij in deze memo de informatie over de afvalkosten van context voorzien, om u zo goed mogelijk in staat te stellen hierover een inhoudelijke discussie te voeren.

Een terugblik: begroting 2018 en het proces van de evaluatie
Op 11 februari 2016 heeft uw raad het Grondstoffenplan 2016-2020 vastgesteld en daaruit volgend zijn twee belangrijke systeemwijzigingen ingevoerd: in 2017 het Nieuwe Inzamelen en in 2018 diftar. Het college heeft met u afgesproken dat na het eerste volle jaar van deze gecombineerde systeemwijziging de eerste resultaten worden geëvalueerd. Dit eerste volledige jaar is 2018. De evaluatie is in de zomer van 2019 uitgevoerd.

In de jaarrekening 2018, die begin 2019 is opgesteld, is een financiële tegenvaller op de afvalbegroting gemeld en is aangeven hoe deze voornamelijk is ontstaan (lagere opbrengst uit diftar en tegenvallende opbrengsten PMD en Papier).

Deze tegenvallers hebben kunnen ontstaan door gebrek aan ervaringsresultaten; per slot van rekening was ten tijde van het opstellen van de begroting 2018, in september 2017, nog maar net een half jaar ervaring opgedaan met het Nieuwe Inzamelen en kenden we nog geen diftar.

De huidige financiële situatie: begroting 2019

Zoals hierboven genoemd ontvangt u binnenkort de Najaarsnota 2019. Vooruitlopend op de finale doorrekening en de behandeling in het college, kunnen wij u al mededelen dat er, in navolging op de begroting 2018, een tekort op de afvalbegroting 2019 wordt gerealiseerd in een omvang van waarschijnlijk circa € 750.000. Het patroon van 2018 herhaalt zich hier; we hadden weliswaar enig zicht op de gerealiseerde gewijzigde ingezamelde hoeveelheden afval en grondstoffen in 2017, maar in september 2018 toen de begroting 2019 is opgesteld hadden we nog maar weinig kennis en ervaring over het aanbiedgedrag en daarmee de inkomsten uit diftar.

Tarieven afvalstoffenheffing 2018 en 2019

Uw raad heeft ons het financiële kader meegegeven om de afvalkosten 100% te dekken uit de baten van de afvalstoffenheffing. De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden jaarlijks omstreeks september, gelijktijdig met de begroting, voor het daaropvolgende jaar berekend en opgesteld. Uw raad behandelt deze vervolgens telkens aan het eind van het jaar ter vaststelling. De tarieven worden jaarlijks eenmalig vastgesteld en kunnen niet tussentijds worden aangepast.

Daarmee waren wij op het moment van het opstellen van de jaarrekening 2018 dan ook niet meer in de gelegenheid om het negatieve financiële effect over 2018, in lijn met uw kader van 100% kostendekkendheid, te verwerken in de tarieven van de afvalstoffenheffing 2019. Dezelfde situatie doet zich voor bij de genoemde voorlopige tegenvaller van circa € 750.000 over 2019; ook deze tegenvaller hebben we niet kunnen verwerken in de tarieven afvalstoffenheffing 2019.

De begroting 2020: door ervaring beter opgebouwd

In het proces van de evaluatie in 2019 is niet alleen gekeken naar de resultaten in de jaren voorafgaand, maar is gelijktijdig gedetailleerd gekeken naar de opbouw en doorrekening van de begroting voor 2020. De begroting 2020 is daarmee, op basis van de resultaten en extrapolatie van de tussentijdse evaluatie, beter onderbouwd dan de begrotingen van 2018 en 2019. De u aangeboden AVU begrotingswijziging 2020.1 is verwerkt in onze afvalbegroting 2020.

Om u een voorbeeld te geven: op basis van de resultaten in 2018 en de eerste helft van 2019 weten wij voor het eerst exact hoe vaak gemiddeld per huishouden een afvalzak in een 30 liter of 60 liter ondergrondse restafvalcontainer wordt aangeboden (zie paragraaf 4.2 onderdeel “aanbiedgedrag” in het rapport van de Tussentijdse evaluatie). Voor de begroting 2020 hebben wij deze gegevens gebruikt en geëxtrapoleerd, waarbij wij veronderstellen dat het gebruik van de restafvalcontainer verder afneemt vanwege het ‘diftar effect’ en het toenemende milieubewustzijn.

Bovendien is in de afvalbegroting 2020 een aantal weeffouten uit de voorgaande (afval)begrotingen hersteld. Het betreft de gestegen kosten van straatreiniging en de BTW over de verwerking van PMD, welke niet eerder in de afvalstoffenheffing waren doorberekend.

Kostenontwikkeling

Net als alle gemeenten in Nederland ondervinden wij de nadelige financiële gevolgen van de jaarlijks dalende vergoeding voor het vermarktbare deel van het ingezamelde PMD en de toenemende kritische controle op de samenstelling en kwaliteit van het ingezamelde PMD (niet al het ingezamelde materiaal komt in aanmerking voor de recyclevergoeding van de verpakkingsindustrie). Daarnaast is het tarief van de vergoeding voor het papier en karton hard onderuitgegaan. Tot slot verhoogt de landelijke overheid daarbovenop jaarlijks de belasting voor het verbranden van restafval. Met al deze ontwikkeling is goed rekening gehouden in onze afvalbegroting 2020.

In het rapport van de Tussentijdse evaluatie (in bijlage H) is het kostenverschil berekend tussen de huidige situatie en het scenario wanneer we het Nieuwe Inzamelen en diftar niet hadden ingevoerd. Daaruit volgt dat wij door deze twee gerealiseerde systeemwijzigingen en het goede scheidingsgedrag van onze inwoners jaarlijks op de verwerkingskosten een oplopende kostenvermindering realiseren; in 2017 was dit € 102.000, in 2018 € 141.000, in 2019 waarschijnlijk €150.000 en in 2020 naar verwachting €176.000 (dat komt in 2020 neer op ongeveer € 14 per huishouden).